

De Hoge Feestdagen

De Hoge Feestdagen omvatten twee feesten: *Rosh Ha-Shanah* (Joods Nieuwjaar) en tien dagen later, *Jom Kippoer* (Grote Verzoendag). Deze feesten zijn gebaseerd op de meest fundamentele basis van het jodendom: de erkenning van de Eeuwige als Koning van het heelal, die als rechter optreedt over al zijn schepselen, maar die zijn oordeel matigt met genade. In tegenstelling tot de uitbundige vieringen van het nieuwe jaar buiten het jodendom, zijn het ingetogen dagen die toch een feestelijk karakter hebben.

Waar de andere feestdagen een duidelijke historische aanleiding hebben (b.v. Pesach: de uittocht uit Egypte) is dit niet het geval bij de Hoge Feestdagen. Zo vertelt een midrash dat de engelen aan de Eeuwige vragen wanneer het Rosh Ha-Shanah is en wanneer Jom Kippoer. Hierop antwoordt hij: "Vraag je dat aan mij?" Laten we naar beneden gaan en het hun vragen. "Dat wil zeggen dat het de mens zelf is die deze dagen inhoud geeft .

Hoewel het eigenlijk maar om twee feestdagen gaat, is hun invloed zo groot dat die de hele maand die eraan voorafgaat (de maand Elul) en de tussenliggende tien dagen en zelfs tot en met de laatste dag van Soekot (het feest dat daarop volgt), kleur geeft. In totaal een periode van vijftig dagen.

In *Vajikra* (Leviticus)23: 24 worden deze dagen wel aangeduid, maar zonder historische context, binnen de door de Eeuwige vastgestelde feestdagen. De eerste feestdag is de shabat, dan komt Pesach en vervolgens: *'In de zevende maand zal het voor jullie, op de eerste dag van de maand, een dag van werkonthouding zijn, een herinnering door bazuingeschal...'*

en vs.27: *'Maar...op de tiende van deze zevende maand is het Jom Ha Kippoerim – de verzoendag- een oproep tot bijzondere wijding zal het voor jullie zijn, jullie moeten jezelf onthoudingen opleggen....geen enkel werk mag je op die dag verrichten...'*

Jom Kippoer, de Grote Verzoendag, is de plechtigste dag van het Joodse jaar. Het is de dag waarop de Jood als individu en volk in zijn geheel, gereinigd wordt van ongerechtigheid en verzoening krijgt. Opnieuw zien we hier het uitgangspunt in het Jodendom dat de mens een vrije keuze heeft om goed of kwaad te doen. Maar ook dat gedaan onrecht hersteld kan worden gevolgd door verzoening. Na getoond berouw en de verkregen verzoening staat de mens weer rein aan het begin van het nieuwe jaar en begint met een schone lei. Dat berouw is van essentieel belang. Als voorbeeld wordt het hele boek Jona gelezen, waarin duidelijk wordt verteld dat die verzoening een universeel gegeven is en dat de Eeuwige zich bekommert over *alle* schepselen.

Het woord *kipoer* komt van het Hebreeuwse werkwoord 'kapar'. Dit heeft vele betekenissen, zoals uitpoetsen, wegstrepen, verzoenen; eigenlijk dus een schuld ongedaan maken, maar wel na die te hebben voldaan op de een of andere manier.

De dag begint de avond van tevoren met de *Kol Nidrei*- dienst (alle eden). Bij binnenkomst in de sjoel wenst men elkaar *'chatima tova'*: dat de Eeuwige zijn 'goede handtekening ' wil zetten voor het komende jaar. Deze Kol Nidrei dienst wordt pas voor het eerst genoemd in de 8ste eeuw. Hierin wordt door de *chazan* driemaal hetzelfde gevraagd: dat de eden en de geloften die we gedaan hebben en die we niet gehouden hebben, als 'niet gedaan' mogen worden beschouwd. De torarollen zijn uit de kast gehaald, voor deze dagen in het wit gehuld en met het hoofd bedekt met de tallith (gebedskleed) worden deze woorden gezongen. Eerst

zacht, vervolgens iets luider en tenslotte met de hele gemeente hardop. Hierop volgen de ontroerende woorden die de Eeuwige heeft uitgesproken als Mozes, na de gebeurtenissen met het gouden kalf, vraagt of hij Gods heerlijkheid mag zien. Hierop plaatst de Eeuwige Mozes in een grot, bedekt hem met zijn hand en laat alleen zijn achterzijde zien. Dan spreekt hij de woorden: “ *De Eeuwige is barmhartig, genadig, lankmoedig, vol van liefde en waarheid, die liefde blijft betonen aan duizende geslachten, die misdaad en zonde vergeeft, maar niet geheel ongestraft laat...*(Shemot {Exodus} 34, 6).” Dit gebruik heeft soms tot de negatieve houding van niet- Joden geleid als zouden de woorden en beloften van een Jood geen waarde hebben.

Op deze dag onthoudt men zich van voedsel en drank, maar voor sommigen wordt daarvoor een uitzondering gemaakt b.v om gezondheidsredenen of leeftijd.

De volgende dag gaat de dienst verder. Herhaaldelijk worden de schulden beleden en stijgen de gebeden op. Er hangt een aparte sfeer.

Er is een mooi chasidisch verhaal: In een dorp woonde een pachter en zijn vrouw en zoontje. Door mislukte oogsten en armoede, overlijden beide ouders en het driejarige jongetje werd opgenomen in het gezin van de landheer, die niet joods was. Hoewel hij het kind dit later vertelde, voedde hij hem niet in die traditie op. Op zolder had de jongen inmiddels in een doos een gedeukte kandelaar en een zwart gebedenboek met zilveren sloten gevonden en toen hij dat opende, herkende hij het als het boek waarin zijn moeder las. Hij groeide op en zag regelmatig een groepje mensen langs komen. Hij kon zijn nieuwsgierigheid niet bedwingen en vroeg hen: "Wie zijn jullie en waar gaan jullie naar toe?" Het antwoord luidde: "Wij zijn Joden en zijn op weg naar ons gebedshuis in de hoop verzoening te krijgen." Een vreemd gevoel drong zich aan hem op, een gevoel dat niet te bedwingen was. Hij pakte het gebedenboek en sloot zich bij de groep aan. In het gebedshuis heerste een aparte sfeer. Mannen in witte kleren zaten bij elkaar en spraken hun gebeden op zachte toon. Maar de gebeden bleven hangen en dwarrelden naar de grond. Toen, als door een vreemde kracht bewogen, liep hij naar voren, opende het gebedenboek, waarin hij zelf geen letter kon lezen. Toen riep hij uit: "Heer der wereld, ik weet niet wat ik moet bidden, ik weet niet wat ik moet zeggen. Hier hebt u het gebedenboek!" Toen legde hij zijn hoofd op het open boek, huilde en sprak zich uit voor de Eeuwige. En het woord van de jongen nam alle gebeden die rondwarrelden en op aarde terug gevallen waren, op zijn wieken en droeg ze in Gods schoot.

Wanneer de dag ten einde loopt worden de gebeden dringender en als de zon ondergaat klinkt nog éénmaal de laatste langgerekte toon van de shofar als om de hemel nog iets langer open te houden. En dan is het voorbij.

In de nacht na Jom Kipoer volgt nog een gezamenlijke maaltijd, die eigenlijk een aparte dienst is: de Aanbijt. Het vasten wordt gebroken en het vuur mag weer worden aangestoken. De volgende dag wordt meteen begonnen met het verzamelen van de benodigdheden voor het komende feest, sukkot.

